

AGRUPACIÓ EXCURSIONISTA **TALAIA**

RELAT DE LA **XXII CAMINADA POPULAR** de Vilanova i la Geltrú

Garrofer de la Serra

31 de gener de 2010

Seu de la Talaia - carrer de les Premses - torrent de la Pastera - torre de la Immortalitat
carrer de la masia d'en Cabanyes - camí de la masia Parellada - camí Ral - rotonda de la Mahle
camí Molinant - masia d'en Samà - torre del Veguer - can Parés - can Martí del mas Roig
autopista Pau Casals - can Massalleres - camp de Tir del Montgròs - masia de Montgròs
la Serra - can Vidal de la Serra - carretera de Ribes - Els Cocons - Xoriguera - torrent de Solers
camí vell de Ribes - avinguda dels Països Catalans - rambla de Sant Jordi - ronda Ibèrica
plaça de la Moixiganga - carrer d'Olesa de Bonesvalls - seu de la Talaia

En conveni amb:

Edició patrocinada per:

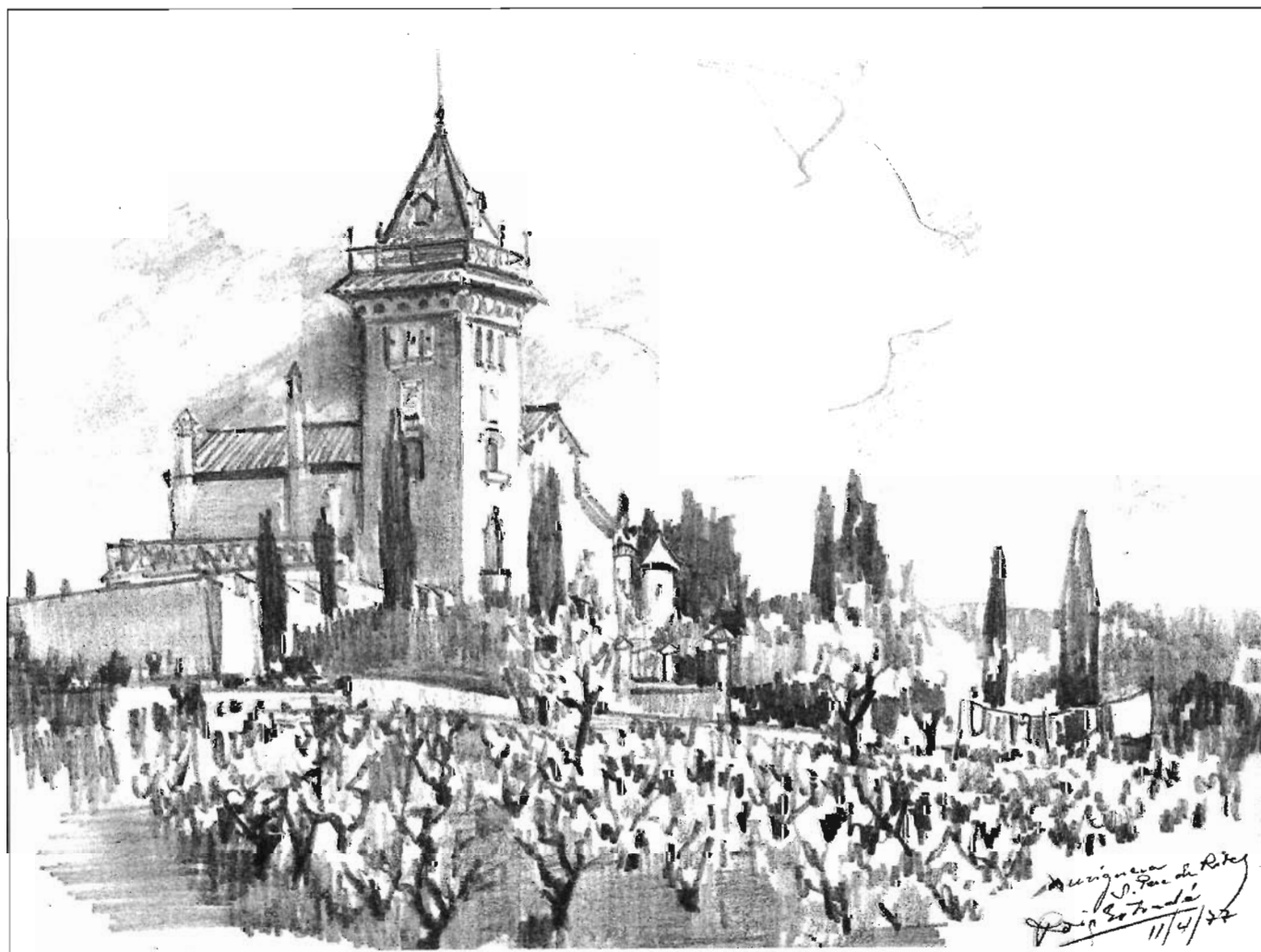
AGRUPACIÓ EXCURSIONISTA TALAIA

XXII CAMINADA POPULAR

Camp de Tir del Montgròs

31 de gener de 2010

Seu de la Talaia - carrer de les Premses - torrent de la Pastera - torre de la Immortalitat
carrer de la masia d'en Cabanyes - camí de la masia Parellada - camí Ral - rotonda de la Mahle
camí Molinant - masia d'en Samà - torre del Veguer - can Parés - can Martí del mas Roig
autopista Pau Casals - can Massalleres - camp de Tir del Montgròs - masia de Montgròs
la Serra - can Vidal de la Serra - carretera de Ribes - Els Cocons - Xoriguera - torrent de Solers
camí vell de Ribes - avinguda dels Països Catalans - rambla de Sant Jordi - ronda Ibèrica
plaça de la Moixiganga - carrer d'Olesa de Bonesvalls - seu de la Talaia

Xoriguera. Dibuix fet per Pau Roig Estradé.

Salutació

Caminaires,

La Caminada Popular és l'escenari on tots, joves i grans, infants i avis, homes i dones, vells coneguts i noves amistats, ens retrobem per iniciar amb entusiasme una temporada que se'ns ofereix com aquell camí que veiem davant nostre i que encara no coneixem.

Per endavant, a partir d'avui mateix, tenim totes les possibilitats que ens ofereix l'excursionisme per viure experiències inèdites a la muntanya.

Voldríem que aquesta Caminada encetés una temporada intensa, amb tots els matisos i contrastos que ens regalen les estacions de l'any, els paisatges canviants, les companyies plaents i els objectius comuns.

Voldríem que aquella frontera que hem construït entre la natura i el paisatge urbà fos més inexistent que mai. El camí comença a peu de carrer, recorre la ciutat i, d'una manera tranquil·la i natural, deixa les voreres i continua per camins antics i terrosos, a l'empar de les torrenteres, els camps de conreu i les masies que ens traslladen la seva sòbria dignitat.

Voldríem, al capdavant, que aquell marge de pedra seca o aquell garrofer tort i desfigurats ens quedessin al fons de tots nosaltres com un referent del nostre paisatge, tan agrest i tan dòcil alhora.

Gaudiu, doncs, d'aquest camí i de la bona companyia que hi trobareu.

Que tingueu una bona Caminada.

Joan Raventós Hill

President de l'Agrupació Excursionista Talaia

QUADRE DE DADES TÈCNIQUES

HORARI PREVIST	INDRET	INCIDÈNCIA	DIST. ARROSSEGADA
8.30 h	Local AE Talaia	Sortida	0.000 m
8.37 h	Pas zebra ronda Ibèrica	Pas vigilat	520 m
9.00 h	Masia d'en Cabanyes	Agrupament 5'	2.050 m
9.15 h	Rotonda de la Mahle	Cap. Pas zebra	2.800 m
9.35 h	Torre del Veguer	Cap	4.230 m
9.45 h	Can Martí	Agrupament 5'	4.950 m
10.20 h	Camp de Tir del Montgròs	Esmorzar 30'	6.800 m
11.15 h	Cruïlla carretera de Ribes	Agrupament 10' vigilat	8.500 m
12.00 h	Xoriguera	Cap	10.300 m
12.15 h	Carretera de Solers	Compte amb els cotxes	11.000 m
12.45 h	Rotonda C-15	Agrupament 5' vigilat	12.500 m
13.00 h	Cruïlla carretera Vilafranca	Pas vigilat	13.100 m
13.30 h	Local AE Talaia	Arribada	14.050 m

XXII CAMINADA POPULAR

Carrer del Comerç - torre de la Immortalitat - masia d'en Cabanyes
 camí Ral - camí Molinant - camp de Tir - La Serra - Xoriguera
 avinguda dels Països Catalans - ronda Ibèrica - carrer del Comerç

Fotografies de Jesús Santacana

Esmorzar en el camp de Tir del Montgròs

I ja en van vint-i-dues

Ho hem dit en altres ocasions. Són moltes marxés les que s'han organitzat i poques les sortides disponibles de la ciutat. La variant i l'autopista condicionen els camins a escollir. No hi ha cap més remei que repetir itineraris o trams d'altres edicions. Enguany, en la passejada no descobrirem res de nou, però l'esmorzar es realitza en un lloc fins ara inèdit de les caminades precedents. No és un indret massa remarcable, però és prou assolellat i espaiós per encabir-hi tota la munió de participants. Per cert, l'any passat fórem més de quatre-cents caminaires. Feia uns anys que no arribàvem a aquesta xifra. Ben segur que el bon temps hi va influir positivament. Preguem perquè avui faci un dia soletllós i els ciutadans s'engresquin a caminar. Seria remarcable superar el nombre màxim aconseguit en alguna de les anteriors convocatòries.

Per arribar al **Camp de Tir del Montgròs** hem de dirigir-nos vers llevant, cap a Sant Pere de Ribes. Però avui, en sortir de casa nostra, farem marrada i eixirem de la ciutat pel camí de la **masia d'en Cabanyes**. Allí ens incorporarem al **camí Ral** o **camí Molinant**, que segles enrere portava des de Cubelles a Ribes, camí que no deixarem fins vora la **masia de Montgròs**. Després d'esmorzar, ens dirigirem a la **masia de la Serra**, que és la posició més llunyana del present recorregut. Travessada la carretera de Ribes emprendrem la tornada pels **Cocons** i **Xoriguera**, és a dir, pel **camí Vell** que de **Sota-ribes** es dirigia a Vilanova i la Geltrú, traçat que la variant va tallar (ho podia fer?) en un paratge situat més ençà de la carretera de Solers. Superada la variant per mitjà d'una foradada, un camí artificial ens torna al vell **camí públic**, on encara resta una **fita de terme** o **molló** que limita el terme de Sant Pere de Ribes amb el de la nostra ciutat. A partir d'aquí, l'**avinguda dels Països Catalans** supleix el desaparegut camí, es creua la **ronda d'Europa** o carretera nova de Vilafranca i ens situem en la rotonda superior de la **rambla de Sant Jordi**, prop de la barriada del Tacó. En arribar a la **ronda Ibèrica**, es passa fregant la **torre del Plats i Olles** (encara hi és!), es travessa l'antiga carretera de Vilafranca per aconseguir la **plaça de la Moixiganga** i, pel carrer d'**Olesa de Bonesvalls** i el **carrer de les Premses**, es retorna a la Talaia franquejant la **plaça de Pau Casals**. Fins aquí una breu exposició del tomb a efectuar. Més endavant en farem una més curiosa descripció.

Aquesta caminada té molta semblança amb la primera que es va programar, la del Mil·lenari de l'any 1989, llavors ideada per a celebrar els mil anys de Catalunya i els de la primera cita històrica del castell de Ribes, que en aquella ocasió era la fita a aconseguir pels participants. Hi ha una diferència entre les dues crides: aleshores el recorregut es realitzà en sentit invers al d'avui i, certament, enguany no anem a veure el castell de Sota-ribes que, malgrat tot, albirem de lluny. El 1991 també marxàrem en direcció a Ribes, però ho férem per Santa Magdalena i per un tros del camí Ral fins al mas de Montgròs, on vam decidir pujar a la muntanya del Montgròs i baixar pel mas de les Catalunyes. L'any 1997, un cop havíem arribat al corral de l'Apotecari, ens va passar pel cap de baixar al susdit mas de Montgròs i tornar pels boscos de la Serra i de Solers. El 2000 vam passar per can Mironet, Xoriguera i els Cocons per girar vers el dipòsit d'aigua d'Abrera, regressant per la Serra, can Martí, can Parés i la torre del Veguer. Finalment, l'any 2002 vàrem tornar a Ribes en la número XIV, titulada "Caminada reiterativa". En aquesta

Masia Samà

ocasió sí que l'objectiu era altra volta el castell de Ribes i, com en la primera sortida, d'itinerari bastant coincident. No cal dir que aital segon recorregut també era a l'inrevés del d'avui. En definitiva, haurem acomplert un mínim de cinc caminades per la part nord del terme municipal de Ribes, dues pel camí Vell de Vilanova a Sotaribes i les altres pel camí Ral de Cubelles a Ribes. Les organitzades per la banda de mar són una altra qüestió.

Presentació

L'anada al **Camp de Tir del Montgròs** i tornada representarà fer un xic més de 14 quilòmetres, una mica llargs per a segons qui, però gairebé tots planers. Hi pot haver un parell de pujadetes: la primera des de can Parés a can Martí del mas Roig i la segona des de can Martí al Camp de Tir. La resta és camí pla i més aviat

baixador. Aquesta XXII caminada es pot fer en poc menys de cinc hores, inclosos l'esmorzar i les parades d'agrupament. Així, si sortim del carrer del Comerç a les 8.30 hores, tenim previst tornar a les 13.15 hores. Desitgem a tota la concurrència una bona passejada!

Descripció de la caminada

Més amunt ja hem fet una ràpida ullada a l'itinerari. Ara ens toca fer-ne una descripció més acurada. Com ja és habitual, l'inici és davant la nostra entitat del **carrer del Comerç** per seguir per la **plaça de Pau Casals** i el **carrer de les Premses** fins al **torrent de la Pastera**, que remuntarem pel costat de la **muralla dels Josepets** i de la **torre de la Immortalitat**. Creuada la **ronda Ibèrica** pel pas zebra -**compte amb els cotxes!**- enfilarem el llarg i ample **carrer de la masia d'en Cabanyes**. Una vegada s'ha passat per sota la variant, seguirem pel **camí de la masia Parellada**, que és el pretèrit nom de l'actual masia d'en Cabanyes. Quan tinguem aquesta masia a mà esquerra i el **mas Sardet** a la dreta, ens esperarem cinc minuts per a reagrupament i agafarem el **camí Ral**, el qual se segueix vers llevant, és a dir, cap a Ribes.

Vora la **masia d'en**

Frederic es deixarà el tram asfaltat i es continuarà pel traçat del **camí Vell**, que passa just pel davant de la tanca de la **masia dels Tarongers**, restant la masia d'en Frederic enllà, a l'esquerra. Llavors, hem d'anar per un camí travesser, adaptat per a bicicletes i vianants, vorejant el polígon industrial que porta el nom de la masia d'en Frederic. A les envistes de la rotonda de la **Mahle**, uns passos zebra ens encaminaran per una vorera que s'adreça al pas sota la carretera C-15, compartint un carril de bicicletes. Unes baranes ens guiaran fins al **camí Molinant**, que és el mateix **camí Ral** que hem deixat abans d'arribar a la masia d'en Frederic. A mà esquerra es deixa la **masia d'en Samà** i més endavant, en la llunyania, la **masia de l'Alonso**. Després d'una bona estona es passa pel costat de la urbanització de la **Torre del Veguer**, sorgida en terres parcel·lades que foren de la masia del mateix nom, hisenda totalment tancada dintre d'un baluard que ens queda tot a mà dreta. Un xic més endavant, ara a mà esquerra, hi ha **can Parés** i passats deu minuts més s'arriba davant de **can Martí del mas Roig**. En aquest lloc ens pararem cinc minuts per tal d'agrupar-nos. El camí Molinant gira al

Torre del Veguer

Can Martí

Pont sobre l'autopista Pau Casals

nord pel costat de can Martí i puja fins a can **Massalleres**. Per arribar a aquesta masia cal traspasar el pont damunt l'**autopista Pau Casals** i després entrar en el bosc. Vora la **font dels Tarongers**, abandonarem el camí Molinant tot decantant-nos a l'esquerra per un camí carreter que veu la **masia de Montgròs** a la banda dreta, és a dir, que l'observarem per la part del darrere. Es desemboca en una pista que a l'esquerra duu al **Camp de Tir del Montgròs**, on es destinen trenta minuts a fi d'esmorzar.

Després d'esmorzar tornarem enrere per la mateixa pista per on s'ha arribat, fins a trobar un cademat i una bifurcació. Serem a tocar de la **masia de Montgròs**, que restarà a la nostra dreta. Nosaltres hem d'anar vers la

banda esquerra, que és baixadora. Es desembocarà en una pista, que no és altra que el camí Molinant que s'ha deixat abans. Es passarà per la part de ponent de la **masia de la Serra** i poc després per l'entrada al recinte d'acolliment d'executius estressats, instal·lacions que porten el nom de "Eurosite", de l'empresa "Hughes Training Incorporate". A la mà contrària hi ha la masia de **can Vidal de la Serra**.

En la cruïlla de la carretera de Ribes a Solers, més ben dit, a la **pujada de can Climent**, ens pararem 10 minuts més per a agrupar tots els participants. **Compte!** Cal travessar la carretera i fer uns vuitanta metres sota vigilància de la policia local ribetana. A l'altre costat, a la banda esquerra, s'agafa un sender que denominen "camí dels **Pintors**". De fet, és l'antic camí de carro que baixava de la Serra vers Puigmoltó i el Carç. En un encreuament de camins, el que baixa ens portaria a Puigmoltó i també als Camils, així que nosaltres hem de virar a la dreta, pel que queda del vell camí de Sota-ribes a Vilanova, on trobarem un tallafoc travesser que pertany a la canonada del dipòsit **d'aigua d'Abrera**, instal·lació que resta una mica sobre nostre. Seguim pel camí Ral de Ribes a Vilanova, amb restes de roderes del pas dels carros i fites indicatives de camí principal. Ens encaminarem a un bosquet que es franqueja totalment i, més enllà, es creua la capçalera d'un fondal que ens quedarà a mà esquerra. En una altra bifurcació, escollirem el baixador sender de l'esquerra. Més endavant es travessa una pista i s'observa la propera **masia dels Cocons**. Deixant a la dreta el camí d'accés a aquesta masia, ens dirigirem al pont damunt l'**autopista Pau Casals**.

En aquest punt s'enceta el maltractat **camí Vell** de Ribes a Vilanova, fa uns mesos cimentat, camí que passa pel davant de la **masia de Xoriguera**. Tota la banda esquerra és una vinya preciosa. Un xic més cap a Vilanova hi ha l'entrada a **can Mironet del Bosc**. Efectivament, l'antic camí travessa un bosc preciós. La pista cimentada del camí Vell fa un gir cap a la dreta; en aquest lloc l'hem de deixar per un senderó esquerrà que penetra al bosc en direcció a migdia i que s'encamina fins a la **carretera de Solers**, on també s'ha de tenir compte dels cotxes que hi circulen, sobretot els dies festius. Creuada la carretera,

un pal indicador ens guiarà per un camí paral·lel a la variant C-31. A mà dreta ens farà companyia una llarga vinya. S'arriba al **torrent de Solers**, més avall conegut per **torrent de la Masia Nova**, i es passa per sota la dita variant. Girant a la dreta, s'agafa un ample camí que ens van construir com a alternativa al camí Vell. L'hem de seguir fins a la **fit a o molló** que limita el terme municipal de Sant Pere amb el de Vilanova i la Geltrú. A partir

Camp de Tir al plat (Sant Pere de Ribes)

Camp de Tí al plat (Sant Pere de Ribes). Al fons el Montgròs

d'aquest punt, s'hauria de tornar a retrobar el tram original del **camí Vell**, però ha desaparegut del tot. S'ha de girar a l'esquerra per tal d'aconseguir el mal anomenat polígon industrial "torrent de Santa Magdalena", quan en realitat és el torrent de la Pera. A tocar el també desaparegut vell camí de Carro, el qual pujava de Solicrup i de la Masia Nova, encara hi podem observar una barraca de pedra seca! Aquí s'enllaça amb la **rambla dels Països Catalans**, on encara queden restes dels marges de pedra seca de l'antic camí veïnal. Si volem descobrir què ha quedat d'aquell antic itinerari Vilanova - Ribes, cal cercar-lo en la part superior de les Pistes d'Atletisme, situat entre la ronda d'Europa i el torrent de la Pera. És l'únic tram que manca destruir.

Doncs bé, en arribar a la cruïlla amb la **ronda d'Europa**, hi ha un pas zebra que cal passar amb compte tot i que hi tenim vigilància. S'ha de seguir per la mateixa rambla dels Països Catalans fins a la **rambla de Sant Jordi**, deixant en el costat esquerre les instal·lacions del Camp de Futbol dels Alumnes Obrers. Després es baixa per la rambla de Sant Jordi fins a la **ronda Ibèrica**, passant pel davant de la **caserna dels Mossos d'Esquadra**. Més endavant es fa la cruïlla de la ronda Ibèrica amb l'antiga carretera de Vilafranca, avui **passeig de Vilafranca del Penedès**. Passat aquest vial, s'arriba a la gran **plaça de la Moixiganga** i es baixa pel **carrer d'Olesa de Bonesvalls** fins a la **plaça de les Casernes**. En aquesta remodelada plaça cal anar vers el conegut **carrer de les Premses**, que de tornada porta altra vegada a la **plaça de Pau Casals** i, finalment, al **carrer del Comerç**, on tindrem l'arribada definitiva davant la seu de la Talaia.

Característiques dels llocs i masies més interessants del recorregut

En ésser una caminada gairebé repetitiva, molts dels indrets per on es passa han estat descrits en una o altra edició anterior. Tot i així, com que han passat alguns anys i sempre hi participen caminaires novells, tornarem a reincidir en explicar els llocs i masies prou notables.

Com en precedents ocasions, hem de parlar del **carrer del Comerç**, pel qual s'entrava en la **Vilanova medieval**, car en la seva cantonada amb el carrer de Sant Pere (d'aquest vial era muralla tota la seva banda nord) hi havia el portal de Mar, que obrien quan hom procedia de la platja i volia penetrar a la Vila.

Tot seguit, al capdavant d'aquest curt carrer estret, s'entrava a la **plaça de Pau Casals**. És el darrer nom d'aquesta placeta, racó configurat l'any 1374 amb l'obtenció d'un espai per a mercat i per fer-hi la Casa de la Vila. La denominació actual és de l'any 1976, però des dels orígens el lloc fou conegut per plaça Major o, simplement, la plaça i la plaça de la Vila, documentada així a partir del 1570. En aquest espai hi havia botigues, s'hi reunia el sometent o s'hi proclamaven les crides que el nunci llegia per ordre del batlle. L'edifici que allotjà el primer ajuntament quedà lliure el 26 d'abril de 1867, en què el consistori passà a la Casa de la Vila actual. En el centre de la plaça de Pau Casals hi ha un monòlit que va fer posar la Unió Vilanovina a Anselm Clavé i que porta gravades les dates de 1861 i 1970. La primera correspon a l'any de la fundació de la societat coral de Vilanova i la segona al de la inauguració del monument. Cal aclarir que aquesta popular "plaça de Dalt", en el segle XIX es va dir plaça de la Constitució, plaça del Rei o Reial i també plaça d'Isabel II; plaça de Pau Casals ja se'n digué de 1936 a 1939, però d'aquesta darrera data fins a 1950 es va dir plaça del Mercat, i tornà a ser plaça Major del 1950 al 1975, ja que hi havia confusions des de la inauguració del mercat públic l'any 1941. Fa pocs anys, la plaça fou rehabilitada per a vianants.

A continuació ve el **carrer de les Premses**. Aquest carrer és tan antic com el mateix carrer Major del qual era l'única travessia. En el segle XIV, el recinte emmurallat va ser tapiat per la banda del torrent. La sortida a la

AGRUPACIÓ EXCURSIONISTA **TALAIA**

PLÀNOL DE LA **XXII CAMINADA POPULAR** de Vilanova i la Geltrú

31 de gener de 2010

Seu de la Talaia - carrer de les Premses - torrent de la Pastera - torre de la Immortalitat
carrer de la masia d'en Cabanyes - camí de la masia Parellada - camí Ral - rotonda de la Mahle
camí Molinant - masia d'en Samà - torre del Veguer - can Parés - can Martí del mas Roig
autopista Pau Casals - can Massalleres - camp de Tir del Montgròs - masia de Montgròs
la Serra - can Vidal de la Serra - carretera de Ribes - Els Cocons - Xoriguera - torrent de Solers
camí vell de Ribes - avinguda dels Països Catalans - rambla de Sant Jordi - ronda Ibèrica
plaça de la Moixiganga - carrer d'Olesa de Bonesvalls - seu de la Talaia

En conveni amb:

Edició patrocinada per:

XXII CAMINADA POPULAR DE
VILANOVA I LA GELTRÚ
31 DE GENER DE 2010

Caixa Penedès
Obra Social

EL SIVINAR DEL MONTGRÓS

plaça de les Casernes no es produí fins a finals del segle XIX, quan enderrocaren les premses. El nom actual fou acordat l'any 1857 i el rebia per les **premses de Sant Antoni**, situades a la part nord del carrer, indret on es recollien les contribucions de fruits per a l'obra de la parròquia. La maquinària de premsar fou aterrada l'any 1899.

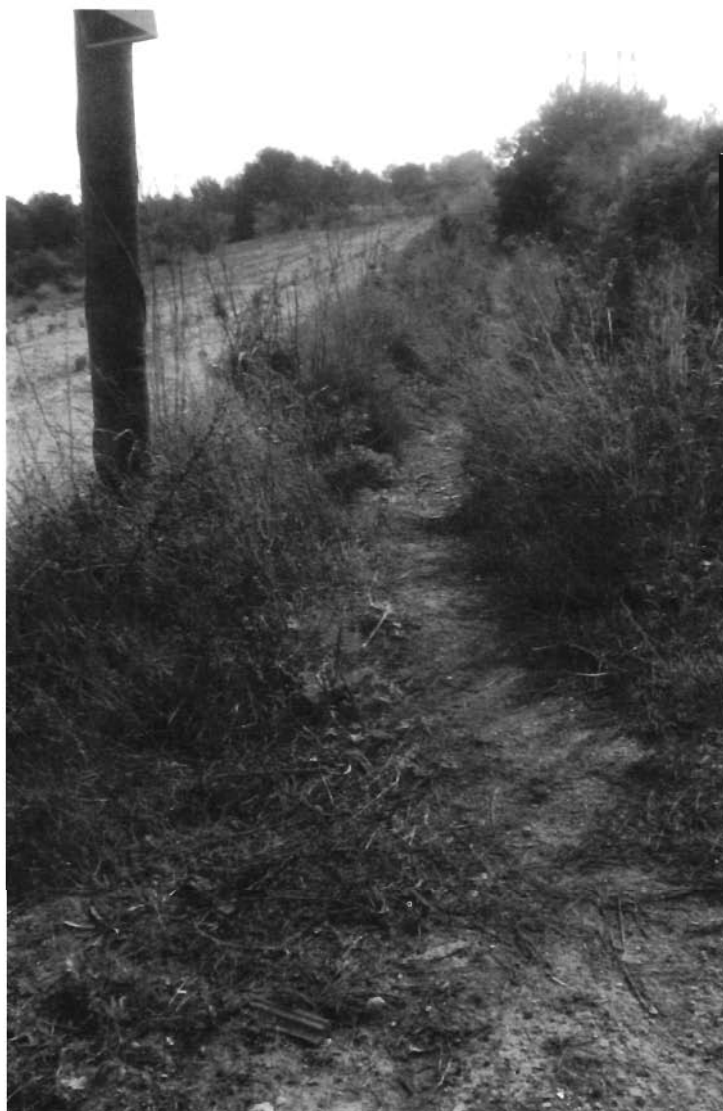
Què podem dir del **torrent de la Pastera**? D'entrada cal observar que és ben emblemàtic per raó de la seva llarga història. El torrent ha estat sempre la línia de partió de Vilanova amb La Geltrú i, per extensió, dels antics termes del castell de Cubelles amb el castell de Ribes (el "castrum Episcopale" de l'any 988). En l'actualitat ho és de les parròquies de Sant Antoni i Santa Maria. Aquest límit territorial fou reconegut l'any 999, quan el comte Borrell va vendre a Gombau de Besora el lloc de Cubelles (que ja tenia terme el 977). Aleshores, a les acaballes del segle X, pel cantó de llevant, Cubelles arribava fins al torrent de la "villa episcopale" (La Geltrú), que pujava fins a Mata Bona. Aquell torrent és, evidentment, el torrent de la Pastera, i Matabona una masia desapareguda que, durant el segle XVIII, es deia mas de la Miquela. El nom de la Pastera apareix l'any 1398 en un pergami de La Geltrú. Per cert, d'aquesta barriada fins a mar, el torrent també era conegut per "Cau de la Guineu" (1487) i "torrent de la Geltrú" (1498).

La **muralla dels Josepets** -nom que donem a l'antic **convent dels Carmelites**, que patí l'exclaustració de l'any 1835- acaba en la **torre de la Immortalitat**, defensa cantonera construïda l'any 1837 per a reforçar la muralla que ja existia d'abans, concretament de quan es va edificar el convent a partir de 1737.

Travessada la **ronda Ibèrica** continuem pel **carrer de la masia d'en Cabanyes**, vial que substituï l'antic **camí dels Masos** -conegut des de 1455-, que portava a la masia Parellada, al Padruell i a les altres masies que hi havia a la **partida dels Masos**, avui conegudes per mas Sardet, masia d'en Frederic i masia del Notari. A l'altre costat del torrent es veu la **torre del Garrell**, defensa de la darrera guerra carlina, edificada l'any 1874 just a l'entrada del camí dels Capellans, la qual és germana de la del Plats i Olles i de la de Ribes Roges i d'altres ja desaparegudes en diversos indrets de la ciutat.

A la banda dreta del carrer que fem, hi resten la **sínia Martí** i la **sínia de cal Baio**. Més amunt, dintre d'un polígon industrial que es va dissenyar en terres de les **sínies Camps i Villena**, hi tenim l'empresa que la Pirelli va batejar amb el nom de **Cavigel** i alguns magatzems. Ara, la Pirelli és de la companyia americana Prysmian Cables y Systems.

A partir de la variant el camí és estret i deixa a mà esquerra el **maset de Sant Jordi**, propietat del fotògraf Jordi Mas. Més enllà, en el mateix cantó hi ha les instal·lacions de la masia d'en Cabanyes, mentre que a la dreta hi tenim el **mas Sardet**, tancat dintre d'un baluard. Es tracta d'una masia de tipus popular amb torre que domina els camps i garita de defensa en un angle. Casa edificada damunt d'una de més antiga, que en el passat s'havia dit "mas Safons" (segle XVIII) i més remotament "mas dels Masos" d'Antoni Safont (s. XV); després, de "Joan Ferret dels Masos" i, més ençà, de "Miró dels Masos" (segle XVI). Sardet era el renom de Pau Soler i Roig,

Camí dels Pintors

hisendat vilanoví del carrer dels Caputxins.

En la llera del **torrent de les Oliveres**, que fa de partió de les propietats de la masia d'en Cabanyes amb el mas Sardet, en terreny d'aquesta darrera masia veiem diverses oliveres, dues de les quals són més que centenàries ja que apareixen documentades a l'any 1725. Demanem a qui correspongui que les conservi mentre sigui possible.

En el mas Sardet encetem el **camí Ral**, el qual, més enllà, oficialment porta el nom més tardà de **camí Molinant**, indicador de quan servia per a desplaçar-se per anar a moldre en els molins de Cubelles situats en el riu de Foix. Un camí Ral, Real o Reial era un camí públic que comunicava uns pobles amb altres. Definit com "el camí més seguit comunament", era patrimoni de la corona, construït a expenses seves i ella en tenia cura de la conservació. Mentre no hi hagueren carreteres, aquest camí Ral era conegut per "Camí Reial antic o Camí Vell" de Barcelona a Tarragona (o de Ribes a Cubelles). El seguia en antiguitat el "Camí Real de Tarragona a Barcelona" per la costa, el qual unia Cubelles, Vilanova i La Geltrú amb Sitges.

El camí Ral ens porta a la **masia dels Tarongers**, casa més o menys moderna, i a la **masia d'en Frederic**, seu de l'Associació dels Tres Tombs. Aquesta darrera edificació sí que té una llarga història. És un mas geltrunenc situat en el "Camí Ral o Molinant", a l'indret on aquest es creuava amb el "Camí Vell de Vilafranca", lloc on s'iniciava el "torrent de les Fembres", rierol que més avall es desdobra en el "d'en Frederic" i el "del Llimonet". La casa té els orígens en el "mas Ferret dels Masos" (1411), coneguda per "masia d'en Rafecas" en el segle

XVIII (1725), propietat de Josep Rafecas, un descendent del qual fou Frederic Rafecas i Nolla, de qui la veu popular devia prendre l'actual designació. O potser l'adquirí abans, de quan era de Frederic Ballester, el 1612. Així, a l'any 1842 es documenta la "casa de campo dicha Masia de Fadrich", aleshores habitada pel masover Tomàs Capdevila. Grafiada "Fedrich, Federich i Frederich", des del 1858 hi visqué la família de Miquel Pla i el seu gendre Joan Butí de Ribes. Al 1924 era pertinença d'Antoni Soler Pascual, el qual testà a favor de la seva muller Concepció Marcè Rigual, qui, alhora, la cedí al seu germà Eudald (1961). En morir aquest darrer, l'any 1997, la seva filla vengué la finca a l'Ajuntament, que la

La Serra

va destinar a sòl industrial i per encabir-hi la Mahle (antiga FISA) i altres empreses.

La **masia d'en Samà** queda un xic amagada del camí Molinant, però la descriurem una mica. Antigament era coneguda per **corral d'en Martí**, família que des del segle XVI posseïa el desaparegut mas Borràs, pagesia que estava situada una mica més amunt, on ara hi ha la Venca. La masia no va ésser comprada pels Samà, sinó que l'aconseguien per esposalles. A l'any 1780, Antoni Samà Milà (+1802) es casà en segones noces amb Josefa Domènech, vídua de Jaume Martí del mas Borràs, difunta al 1811. Al mateix dia, el fill, Antoni Samà Parés, es casà amb Bonaventura Martí Domènech, filla de la madrastra. El doble casament fou una "operació sentimental i financera molt ben combinada". Samà Parés morí al 1811 i l'heretà Antoni Samà Martí (1788-1848). Quan al 1818 es fa referència a la "vda. d'Anton Samà al seu Corral", es tracta de Bonaventura, propietària del corral d'en Martí, però a l'any 1844 la casa ja era anomenada "Masia Samà" o "Masia den Samà" (1860). El mas fou ampliat i reformat per Font i Gumà, al 1910, amb estil modernista. Els Samà, que des del 1862 vivien a la casa pairal del

carrer Major, també tenien dues sínies fora Vila. Des de fa alguns anys la masia d'en Samà és de la família del carnisser Pere Rosell, àlies Pastoret.

La **torre del Veguer** ja pertany al terme municipal de Sant Pere de Ribes. La masia disposa d'una torratxa de planta quadrada amb merlets, molt restaurada. Alguns detalls interiors de la mansió donen idea de l'antiguitat del conjunt. Segles enrere, la casa era coneguda per **quadra del Cortei** i era residència del ve-

Panoràmica envers Sant Pere de Ribes

guer de Vilafranca, fet que originà el seu nom. La primera notícia certa del Cortei és de l'any 1297, però els primers esments de la quadra -districte especial dins el terme d'un castell- són del segle XIV, aleshores habitatge de Pere "dez Cortei" (1303) i més tard de Guillem "del Cortey" (1358), cavaller censat el 1379 i vinculat ben aviat a Vilanova (1373), on volgué ésser enterrat. L'any 1413, la quadra fou adquirida pels frares jerònims, que hi van fundar un monestir el qual va prendre el nom de Sant Jeroni de la Vall de Montolivet. Com que el lloc no els va agradar prou el van abandonar al poc temps per traslladar-se a la Murtra de Badalona, això a l'any 1416. La "torra del Cortei" va passar a ésser dels Avinyó, que també foren senyors de la quadra d'Enveja. Un Frederic d'Avinyó (1559-1603) detingué durant un temps la vegueria penedesenca i per això, des de l'any 1605 la casa es documenta com "torre del Veguer". Amb el temps, el casal l'heretà el marquès de Montilla, comte de Torralba, i el 1882 fou adquirit per Josep Ferrer Vidal, que reformà la casa al gust de l'època, recarregant-la de neogòtic. Actualment és propietat de Joaquim Gay de Montellà de Ferrer-Vidal i la seva esposa Marta Estany.

Can Parés és veïna de l'anterior. No presenta cap detall de l'antigor, però en el seu interior custodia una parella d'arcades ogivals que delaten segles de vellesa. L'any 1860 era propietat d'Antoni Parés, però en una venda efectuada al 1892 s'hi informà que abans era conegut per **mas de la Llebra**, nom del qual desconeixem per ara altra dada. Fa unes dècades que s'ha urbanitzat l'entorn i s'han batejat dos sectors diferenciats amb els noms de "mas Parés de Baix" i "mas Parés de Dalt", els quals en els mapes oficials consten com "mas Perers", desfigurant el cognom original de l'antic propietari.

Can Martí del mas Roig és una magnífica mansió senyorial amb un bell finestral al centre de la façana, golfes, torratxa al mig de l'edifici, garites cantoneres, campanar metàl·lic de cadireta i un gran baluard terrassa, detalls arquitectònics propis d'un indià que havia fet fortuna a Cuba. Pau Soler, conegut per "en Girabals", portava un renom que ja posseïa el seu ascendent, l'hortolà Joan Soler (1757), segurament per vinculació amb la masia canyellenca dels Girbals o Girabals, situada a tocar la riera de Vilafranca. Dels **Martí del mas Roig** es tenen notícies de l'any 1551. Els hereus Martí van posar l'heretat a subhasta en dues ocasions, els anys 1863 i 1865. En la segona l'adquirí el mencionat Pau Soler, que havia arribat de Cuba l'any 1858. Eren 183 jornals que limitaven des de

Els Cocons

la muntanya del Montgròs fins a la vora de Solers. Pau Soler morí l'any 1900 i la mansió va passar a ser propietat de la seva filla Gertrudis, casada amb Pere Pi Maranges (1846-1925), pares de Gertrudis Pi Soler, néta d'en "Girabals", propietària que es casà amb l'advocat Pau Alegre Batet (1877-1936), copropietari de la fàbrica de la Rambla. Després de la guerra civil, Gertrudis Pi Soler vengué la hisenda de can Martí a Joan Puig Casanovas, que després heretà el seu nebot Antoni Giró Puig. De fa uns

anys, la masia és de la família Albà, que la conserva en molt bon estat i destina part dels darreres i el camp de la part de llevant per a quadres de cavalls.

Can Massalleres i el **mas Gener** -aquesta darrera amb referències del segle XIII- són dues cases situades a mà esquerra del camí. Així com la primera fou restaurada, habitada i avui abandonada, la segona ha sigut sempre la ventafocs de la propietat. El vell mas Gener, molt amagat per la vegetació, està en període d'enderroc, però encara s'hi poden veure portalades de punt rodó, un forn de pa, un cup de raig i restes d'una premsa de racó de fusta. A l'any 1588 hi vivia Bernat "Janer" i la seva muller Beneta. Vora les masies, ja fa molts anys que es feren prospeccions arqueològiques amb troballes de materials grecs, púnics, ibèrics i romans. Més ençà, amb la construcció de l'autopista, es van descobrir un parell de murs i un jaciment ibèric dels segles IV i I abans de Crist, que pertanyia a dependències agrícoles per a l'ús rural i ramader.

Desconeixem si l'emplaçament del **Camp de Tir del Montgròs** -inaugurat el 1984 per la Societat de Caçadors de Ribes- forma part de les terres de la vella **masia de Montgròs** i de la casa senyorial del segle XVIII. Aquesta darrera es construí adossada a ponent de l'antic mas, que és un edifici amb rellotge de sol a la façana. De la masia de Montgròs es tenen dades del segle XIII. L'any 1400, Guillem de Montgròs era batlle de Ribes i a partir del segle XVII els Miró de Montgròs foren personatges notables de la comarca, amb vinculacions a Vilanova i la Geltrú des del segle XVIII, com a propietaris i regidors. La plaça de Miró n'és un exemple, ja que, formada a finals del 1700, s'anomena amb aquest nom en memòria del regidor Joan Miró de Montgròs, que havia fixat la seva residència a la Geltrú. Pel que fa a la casa senyorial, s'hi poden observar certs detalls arquitectònics dignes de ser restaurats.

La Serra és una de les masies més antigues del municipi ribetà. És una gran casa de pagès construïda damunt un serrat (la serra del Carç) que baixa del puig Montgròs i s'estén fins a les roques del litoral. La fortificació de la Serra fou edificada al peu del camí romà que de Calafell anava a Olesa de Bonesvalls passant per Cubelles i Ribes, i dista cosa d'un quilòmetre del castell de Ribes. Segons uns articles apareguts l'any 1917, els finestrals, els portals i la torre de la Serra són del segle XII. La torre carrada té deu metres d'alçada i gruixuts murs, talaia en altres temps per a vigilar la costa i la contrada. La casa ha estat engrandida per etapes segons

permetien les circumstàncies dels seus estadants. La reconstrucció més important correspon segurament a la inscripció de la façana que diu: “Roig. Ave Maria, agost 1806 J. R.”. Annexes a l’habitació hi ha les dependències agrícoles i sobresurt, per llurs dimensions, el celler amb els estris per a elaborar el vi, cups principalment. Encara que l’arbre genealògic dels Roig arrenca de l’any 1540, succeint-se 14 generacions, el cert és que la família tenia arrels més fondes. La Serra ja surt en una escriptura d’establiment i arrendaments de la Seu de Barcelona, l’any 1178. I de la darrereria del segle XII o del començament del XIII és un document que parla de la Serra en uns censos bisbals. També en un capbreu del castell de Ribes del segle XIII s’esmenten diversos masos, entre ells el “manso de Serra”, on devien viure Bernat i Giralte Sa Serra. Pel que fa als Roig foren batlles, jurats, etc. del municipi ribetà. La masia fou incendiada i assaltada en dues ocasions, l’any 1808 pels francesos, i pels carlins durant la primera guerra d’aquest partit. Entre una i altra calamitat fou construït o reconstruït el baluard, que porta la data de 1819. La masia de la Serra ja fa molts anys que elabora vins i de l’any 1888 és l’atorgament de la medalla de plata per la bona qualitat dels seus productes. Els descendents de la casa continuen dedicats a l’agricultura i conserven ben alt i digne el nom patrimonial. Vega de Ribes és una empresa familiar dedicada a l’elaboració i embotellament de vins de qualitat de collita pròpia, entre els quals hi ha la malvasia seca. Els raïms són obtinguts de les vinyes de la finca la Serra i es conreen amb agricultura ecològica integrada amb altres conreus i ramaderia. Les vinyes es disposen en feixes voltades dels marges de pedra seca. El celler s’ha renovat des del 2002 per aprofitar els avantatges dels moderns equips enològics.

Com hem dit més amunt, la serra del Carç és un contrafort migjornenc de la muntanya del Montgròs. **Can Vidal de la Serra** és una casa veïna de la masia de la Serra. Es tracta d’una bonica pagesia encarada a migdia, amb teulada a dos vessants i amb rellotge de sol a la façana. Abans hi havia una grossa mata-arbre, que els anys seixanta ja no vam localitzar. Fa pocs anys es va tancar l’edificació dintre d’un modern baluard. Des de l’any 1386 es tenen notícies dels Vidal ribetans i una branca és la dels de Vilanoveta. Dels Vidal de la Serra tenim dades des del segle XVII. L’any 1611, Miquel Vidal de la Serra era cap de casa de Ribes. Toni Vidal de la Serra es documenta l’any 1633 en una empara judicial. Un altre Miquel Vidal de la Serra era regidor de Ribes l’any 1728 i Manuel ho fou el 1757. Entre can Vidal i la masia de la Serra s’han fet troballes arqueològiques gregues, ibèriques i romanes.

De les altres vegades que hem passat pel davant **dels Cocons**, ben poca cosa hem dit d’aquesta masia. Ara ens permetrem dir-ne una mica més. La casa deu el nom d’uns probables “cocons” que hi deu haver a l’indret. Un cocó és un clot natural a cel obert, normalment damunt una roca o un rocalls, on s’hi diposita l’aigua de la pluja. El mot ja es troba documentat a Sant Vicenç de Calders l’any 1017. Pel que fa als Cocons ribetans els hem llegit en un document de l’any 1588, aleshores ja amb la grafia “Cucons”, que és un arcaisme fonètic que cal bandejar. De fet, fins al segle XIX no l’hem trobat ben escrit. La finca fou adquirida l’any 1988 per uns alemanys que, una vegada rehabilitada (no tenien electricitat ni aigua), la van convertir en una residència de casa de pagès, integrada en el Turisme Verd. Posteriorment van patir les conseqüències de la construcció de l’autopista, que els va seccionar la hisenda. En la seva propaganda segueixen escrivint “cucons”.

Xoriguera

En les altres ocasions sí que hem parlat de **Xoriguera**. Ara hi tornarem. Es tracta d'un xalet modernista, masia fa poc rehabilitada amb molt bon gust, a més de menar els camps de conreu amb molta cura, que fan goig de veure. Des que va esdevenir propietat de la família "Pahissa", a l'any 1913, aquest espectacular casal es bastí sobre les restes d'un vell mas. En la construcció predomina el totxo vermellós i té un caire casteller, amb diverses garites i merlets, torratxa quadrada amb pinacle punxegut i dos rellotges de sol, un encarat a migdia i l'altre a la tarda. La terrassa té forma de templet oriental i les columnes són salomòniques. Sens dubte és una meravella arquitectònica digna de conservació. La masia de Xoriguera ja existia en el segle XIII i des del XVII els masovers Puig van establir descendència en la nostra masia d'en Parellada, actual masia d'en Cabanyes. Hi ha indicis que els Puig "Xoriguer", documentats a Vilanova des de l'any 1704, també siguin de la nissaga de Xoriguera de Ribes.

La masia de **can Mironet del Bosc** ens queda un pèl lluny del camí Ral, però en farem cinc cèntims de descripció històrica. És una casa gran, molt ben conservada, d'aspecte acollidor; el seu interior és decorat amb molt bon gust. A la façana, un rellotge de sol de l'any 1914. La part més antiga està contrafortada. Els Mironet

del Bosc són originaris de la casa Miró de Montgròs. El 1588 era de la vídua de Francesc Miró. La masia ja era coneguda pel diminutiu Mironet en el primer quart del segle XVIII. El 1735 era de Joan Miró "dit Mironet de Xoriguera" i el 1759 Joan Miró de Xoriguera era regidor de Ribes, ja que durant el segle XVII també van ser propietaris de la veïna casa de Xoriguera. Aquí va néixer, l'any 1858, Joan Oliva i Milà, conegut a Barcelona per Oliva de Vilanova, excels artífex en l'art de la impremta. Prop de la casa s'han trobat restes púniques, ibèriques i romanes.

Una **fita o molló**, que limita el terme municipal de Sant Pere de Ribes amb el terme de Vilanova i la Geltrú, és la resta que identifica el pas del **camí Vell** que unia ambdues poblacions des de segles enrere.

Poques fites queden d'aquelles que foren construïdes

en el segle XVIII. Concretament, aquesta es troba documentada l'any 1728: "Molló 15. A la cruïlla amb el camí de Vilanova a Can Mironet". En aquell pretèrit atermenar (revisió dels límits dels termes municipals), encara es diferenciaven les fites dels mollons. La fita era una pedra clavada a terra, mentre que un molló era una construcció de pedra i argamassa, que són els materials de què consta la fita en qüestió.

Direm quelcom de la **rambla dels Països Catalans**. Aquest vial es va obrir damunt el traçat d'un bon tram del camí Vell que portava de Vilanova i la Geltrú a Ribes. Almenys ho és fins a la ronda d'Europa. Dins del sector de la Masia Nova, aquesta rambla discorre des del límit amb el terme de Sant Pere de Ribes fins al torrent de la Piera, creuant la ronda d'Europa en una gran rotonda. En el sector de la Piera la rambla transcorre per damunt del soterrat col·lector que uneix els torrents fins a l'avinguda de Vilafranca del Penedès, en el Tacó, on també hi ha construïda una altra rotonda. En el sector del Llimonet, que encara s'està urbanitzant, la rambla anirà per sobre el col·lector que uneix els torrents d'en Frederic i del Llimonet amb el torrent de la Piera, és a dir, des del Tacó fins al carrer de la masia d'en Frederic, amb previsió d'expandir-se cap a ponent, per arribar al torrent de Sant Joan.

La caminada d'enguany només ateny la rotonda que hi ha al capdamunt de la **rambla de Sant Jordi**, a tocar el Camp de Futbol dels Alumnes Obrers. Més avall hi ha el Pavelló Esportiu del Garraf i davant mateix s'hi va construir la caserna dels Mossos d'Esquadra. La rambla de Sant Jordi és llarga, ampla i sinuosa, pujant des de l'antiga carretera de Sitges (avui avinguda d'Eduard Toldrà), enfront de les cases del Marquès. El tros de baix

Avinguda dels Països Catalans

substituï un tram de l'antic camí de Sant Cristòfol (des del camí Vell de Sitges fins on hi havia la sínia del Gall). El nom d'aquesta important artèria urbana es deu al col·legi Sant Jordi, que es va inaugurar l'any 1975. El polígon Sant Jordi fou elaborat el 1994, delimitat pel barri de la Geltrú, el torrent de la Piera, la ronda Ibèrica i el tram de l'antiga carretera de Sitges. Aprovat inicialment el 1995, no va començar la seva primera fase d'urbanització fins al 2003 i no fou obert al trànsit fins fa ben poc.

La llarguíssima **ronda Ibèrica** comença en una de les rotondes de la ronda d'Europa i acaba a la plaça dels Ocells de l'Aragai. La caminada hi transcorre en el tros que va de la rambla de Sant Jordi fins a la gran rotonda de la plaça de la Moixiganga. Una petita part d'aquesta ronda es va obrir en el sector de les cases de l'Armanyà quan a l'any 1987 es va inaugurar la fàbrica Pirelli, anomenada Cavigel, ja que era necessari un bon accés per arribar a la nova empresa. La resta de ronda s'ha anat fent en diverses etapes.

Torre del Plats i Olles

Entre la ronda Ibèrica i el cementiri s'hi conserva la torre del **Plats i Olles**, bessona de la del

Garrell i de la de Ribes Roges. És una altra relíquia del passat. Com hem dit abans, es tracta d'una defensa de la darrera guerra carlina, edificada l'any 1874. El renom d'en Riba, "Plats i Olles", es retroba en altres poblacions pel fet de comerciar o treballar amb terrissa.

De tornada a la seu de la Talaia es passa per **les Casernes**, designació tardana dels populars "Quartels" o Quarters d'allotjament de tropa, edifici iniciat al 1751 i inaugurat al 1771. Les casernes es van construir per evitar els sovintejats estatges de guarnició en cases particulars, avinentesa de la qual resten encara pintades les graduacions militars en alguns portals de la ciutat. Una vegada renunciada la seva tasca militar, l'estructura fou parcialment arranjada i des d'aleshores acull, entre altres, les instal·lacions del Pavelló Municipal d'Esports (1960); l'Escola Municipal d'Art i Disseny, establerta a l'any 1969 amb el nom d'Escola de Promoció Artística; i el Dipòsit Municipal de Detinguts, en aquest cas fins l'estrena de la Caserna dels Mossos.

Acomiadament

Tal com s'ha fet en els darrers anys, recordem que aquesta Caminada ha estat preparada per la colla de jubilats que formen part del Grup de Marxes de la Talaia, els quals, amb molta il·lusió, hi han esmerçat uns dies de les seves habituals excursions. A tots ells agraïm la seva desinteressada col·laboració i els animem a seguir caminant mentre el cos aguanti.

I com cada any, desitgem que la Caminada hagi estat agradable a la majoria dels participants. És el moment de donar-vos les gràcies per la vostra presència i de convidar-vos a tots a la caminada de l'any vinent.

Vicenç Carbonell Virella

En nom dels companys que organitzen la Caminada

Caixa Penedès

PERSONES AL SERVEI DE PERSONES.

Som **Caixa Penedès**,

amb un gran equip de professionals

i més de 600 oficines.

T'oferim un servei amb les

tecnologies més avançades

i productes amb les solucions que

s'adapten a les teves necessitats.

Volem estar **sempre molt a prop teu**

i reinvertir en benefici de la societat.

www.caixapenedes.com

Caixa Penedès
Obra Social

XXII CAMINADA POPULAR DE
VILANOVA I LA GELTRÚ
31 DE GENER DE 2010

Caixa Penedès
Obra Social

EL SIVINAR DEL MONTGRÓS

